

Sygn. akt IV CSK 347/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa B. K.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w L.

o uchylenie uchwały i ustalenie nieważności uchwały,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 30 stycznia 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. uchyła zaskarżony wyrok w pkt I a w części ustalającej nieważność uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w L. z dnia 15 maja 2006 r. i w tym zakresie oddała apelację powódki**
- 2. oddała skargę kasacyjną w pozostałej części**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 18 września 2007 r. oddalił powództwo wniesione przez B. K. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej w L. o uchylenie uchwały nr

(...) Zebrania Przedstawicieli Członków tej spółdzielni z dnia 15 maja 2006 r. oraz uchwały Rady Nadzorczej nr (...) /2004 z dnia 8 listopada 2004 r., bądź ustalenia ich nieważności. Sąd ten ustalił, że w dniu 1 lutego 2004 r. strona pozwana zawarła z powódką umowę o ustanowieniu na jej rzecz lokatorskiego prawa do lokalu. Wkład mieszkaniowy został ustalony na 26 023,75 zł. W dniu zawarcia umowy powódka wpłaciła na poczet wkładu kwotę 13 000 zł, a jego pozostałą część miała uzupełnić do dnia 29 lutego 2004 r. Powódka nie uzupełniła wkładu w terminie. Pismem z dnia 25 sierpnia 2004 r. została wezwana do zapłaty należności głównej oraz odsetek ustawowych i poinformowana, że w przypadku nieuregulowania tych należności zarząd spółdzielni wystąpi o wykluczenie powódki. Powódka wpłaciła 3 023,75 zł i wniosła o rozłożenie na raty pozostałej kwoty z tytułu wkładu z terminem płatności do listopada 2004 r. Zarząd spółdzielni wyraził zgodę na uzupełnienie wkładu przez powódkę do 30 października 2004 r. Rada Nadzorcza (RN) w dniu 27 października 2004 r. zawiadomiła powódkę, że na posiedzeniu wyznaczonym na 8 listopada 2004 r. będzie rozpoznawana sprawa wykluczenia powódki. Powódka stawiła się na tym posiedzeniu RN i złożyła dwa pisma, z których wynikało, że na ten dzień nie jest zadłużona wobec strony powodowej i nie posiada wyliczenia wysokości wkładu mieszkaniowego, której od niej zażądano. Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o wykluczeniu powódki z członkostwa w spółdzielni z powodu nieuzupełnienia wkładu w wysokości 10 000 zł, wraz z odsetkami w wysokości 1 041,22 zł. W styczniu 2005 r. strona pozwana wezwała powódkę do zapłaty tych należności. W dniu 7 lutego 2005 r. powódka wpłaciła kwotę 10 000 zł tytułem wkładu, a w dniu 28 lutego 2005 r. kwotę 338,49 zł tytułem odsetek. W dniu 11 lutego 2005 r. strona pozwana wezwała powódkę do zapłaty odsetek w wysokości 1 338,75 zł. Pismem z 23 maja 2005 r. zawiadomiła powódkę, że w dniu 10 czerwca 2005 r. zebranie przedstawicieli członków (zpcz) będzie rozpoznawało jej odwołanie od uchwały RN o wykluczeniu powódki. Na zebraniu tym powódka była obecna wraz ze swoim pełnomocnikiem, który zadeklarował spłatę przez powódkę zadłużenia do końca lipca 2005 r. Z tego powodu odroczone podjęcie uchwały w sprawie odwołania powódki. W dniu 10 czerwca 2005 r. stwierdzono w mieszkaniu powódki samowolę budowlaną polegającą na wykonaniu w stropie otworu prowadzącego do piwnicy, drewnianych schodów i przeróbki instalacji elektrycznej. Powódka nie wzięła udziału w posiedzeniu RN w dniu 16 lutego 2006 r., na które została zaproszona. Rada Nadzorcza postanowiła wówczas o uszczegółowieniu i rozszerzeniu uzasadnienia uchwały o wykluczeniu powódki. W dniu 15 maja 2006 r. zebranie przedstawicieli członków podjęło uchwałę o

utrzymaniu uchwały RN o wykluczeniu powódki. Sąd Okręgowy ocenił, że w świetle przepisów prawa spółdzielczego i statutu pozwanej spółdzielni istnienie w dniu 8 listopada 2004 r. zadłużenia powódki z tytułu wkładu i odsetek ustawowych, mimo wyrażenia przez zarząd zgody na ich uregulowanie do 30 października 2004 r., uzasadniało podjęcie uchwały o jej wykluczeniu. Odnosząc się do zarzutu powódki dotyczącego niezgodnego z prawem rozszerzenia uzasadnienia uchwały o wykluczeniu powódki Sąd pierwszej instancji stwierdził, że RN w dniu 16 lutego 2006 r. nie podjęła kolejnej uchwały i nie zmieniła podstawy uchwały nr (...)/2004 o wykluczeniu powódki, lecz uzupełniła jej uzasadnienie.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 30 stycznia 2008 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił nieważność uchwały nr (...) Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni Mieszkaniowej w L. z dnia 15 maja 2006 r. w części dotyczącej uszczegółowienia i rozszerzenia uchwały nr (...)/2004 oraz uchylił w pozostałej części tę uchwałę i uchwałę nr (...)/2004 Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej w L. z dnia 8 listopada 2004 r. W ocenie Sądu drugiej instancji, Rada Nadzorcza w dniu 16 lutego 2006 r. podjęła decyzję dotyczącą rozszerzenia i uszczegółowienia uzasadnienia uprzednio podjętej uchwały o wykluczeniu powódki, która tym samym nie miała charakteru uchwały. Stanowiła ona element toczącego się postępowania wewnątrzspółdzielczego. Działania Rady Nadzorczej w dniu 16 lutego 2006 r. doprowadziły do naruszenia art. 24 § 1, 3 i 4 prawa spółdzielczego. W konsekwencji uchwała nr (...) z dnia 15 maja 2006 r. w części dotyczącej uszczegółowienia i rozszerzenia uchwały nr (...)/2004 była nieważna z uwagi na jej sprzeczność z prawem. Uchwała z dnia 15 maja 2006 r. w pozostałej części oraz uchwała RN nr (...)/2004 z 8 listopada nie były sprzeczne z ustawą. Naruszały natomiast postanowienia statutu. W tym zakresie decydował stan istniejący w chwili rozpoznawania odwołania powódki. W tym czasie powódka uzupełniła w całości wkład mieszkaniowy oraz zapłaciła część odsetek ustawowych żądanych przez spółdzielnię. Co do pozostałej części tych odsetek toczyło się postępowanie sądowe i należność ta była wówczas sporna, co nie pozwalało uznać jej nieuiszczenia przez powódkę za podstawę jej wykluczenia. Przemawiało to za uchyleniem uchwał zaskarżonych przez powódkę.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta o obie podstawy określone w art. 398³ § 1 k.p.c. Zarzucono w niej nieważność postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 3 k.p.c. oraz naruszenie art. 24 i 42 § 2 prawa spółdzielczego, art. 481 k.c., art. 365 § 1 i 366 k.p.c. w zw. z art. 227, 229 i 233 k.p.c. i art. 378 § 1 k.p.c. W

oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji powódki, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut nieważności postępowania, związany z twierdzeniem, że sprawa o uchylenie uchwały RN nr (...) /2004 z dnia 8 listopada 2004 r. została już wcześniej rozstrzygnięta prawomocnie przez Sąd Okręgowy w T., był nieuzasadniony. Sąd Apelacyjny ustalił, że podstawą oddalenia powództwa w tej sprawie była jego przedwczesność, spowodowana niezakończeniem postępowania wewnątrzspółdzielczego. Nie ulega wątpliwości, że powódka wytoczyła ponownie powództwo o uchylenie tej uchwały w zmienionej sytuacji, już po zakończeniu postępowania wewnątrzspółdzielczego. Nie pozwala to podzielić oceny skarżącego, że w sprawie miała miejsce nieważność postępowania z przyczyn wskazanych w art. 379 pkt 3 k.p.c. Z tych samych względów nieuzasadniony był zarzut naruszenia art. 365 § 1 i 366 k.p.c. Stwierdzenie Sądu Apelacyjnego, że wyrok wydany w sprawie IC (...) nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy nie było bowiem wynikiem kwestionowania jego prawomocności materialnej i braku związania jego treścią, lecz następstwem ustalenia, że uległa zmianie podstawa sporu.

Bezasadny był również zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. W apelacji powódka wskazała, że zaskarża w całości wyrok oddalający jej powództwo. Skoro przedmiotem powództwa była uchwała RN z dnia 8 listopada 2004 r., to nie można przyjąć, że Sąd Apelacyjny uchylając tę uchwałę w wyniku uwzględnienia apelacji powódki wyszedł poza jej granice. Usprawiedliwiony był natomiast zarzut naruszenia art. 42 § 2 prawa spółdzielczego związany z ustaleniem nieważności części uchwały z dnia 15 maja 2006 r. Jej przedmiotem było utrzymanie w mocy uchwały RN z dnia 8 listopada 2004 r. o wykluczeniu powódki. Treść tej uchwały nie zawierała żadnego odniesienia do czynności RN podjętych w dniu 16 lutego 2006 r. i nie mogła być uchylona w tej części. Stanowisko RN, które w ocenie Sądu Apelacyjnego nie miało formy uchwały, nie mogło być też przedmiotem uchwały zebrania przedstawicieli członków podjętej w wyniku rozpoznania odwołania powódki od uchwały RN. Mogło mieć ono znaczenie jedynie dla ustalenia motywów podjęcia uchwały z dnia 15 maja 2006 r. Sąd drugiej instancji nie stwierdził jednak, że uchwała dotycząca wykluczenia powódki z tego powodu była nieważna. O braku takiej oceny świadczy również jej uchylenie z powodu sprzeczności z przepisami statutu. Z tych względów skarga kasacyjna w części dotyczącej wyroku ustalającego nieważność uchwały zebrania przedstawicieli członków

była usprawiedliwiona. W tym zakresie został on uchylony i zmieniony przez Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c.

Oceny Sądu Apelacyjnego o istnieniu podstawy do uchylenia uchwały z dnia 15 maja 2006 r. skarżący skutecznie nie podważył. W skardze kasacyjnej nie kwestionował on stanowiska Sądu drugiej instancji, że przy ocenie zgodności zaskarżonej uchwały z przepisami statutu spółdzielni należy uwzględnić stan istniejący w chwili rozpoznawania odwołania członka. W zasadzie nie kwestionowano też w skardze kasacyjnej poglądu Sądu drugiej instancji, że wobec uregulowania przez powódkę na dzień rozpoznania jej odwołania całego wkładu mieszkaniowego kwestie związane z obowiązkiem jego wniesienia nie mogły stanowić podstawy wykluczenia powódki. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej znalazło się jedynie pozostające w sprzeczności z ustaleniami Sądu stwierdzenie, że powódka zalegała z zapłatą wkładu mieszkaniowego.

Zawarty w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 24 prawa spółdzielczego był powiązany z zarzutem naruszenia art. 481 k.c. w wyniku błędnego przyjęcia za sporną częśći należności z tytułu odsetek ustawowych. Pogląd skarżącego, że bezsporność należności z tytułu odsetek ustawowych wynikała z brzmienia art. 481 k.c. jest nieuzasadniony. Przepis ten przesądza jedynie, że odsetki ustawowe przysługują z mocy ustawy za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Nie może to rozstrzygać o zasadności roszczenia o odsetki w konkretnej sprawie. Sąd Apelacyjny podniósł, że o istnieniu sporu co do wysokości odsetek należnych stronie pozwanej przesądzał zarzut powódki, iż odsetki nie mogły być naliczane w okresie udzielonej jej przez zarząd spółdzielni, do dnia 30 października 2004 r., prolongaty w celu uzupełnienia wkładu mieszkaniowego i toczący się spór sądowy. Tej oceny skarżący zaś nie podważał.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna w części dotyczącej wyroku uchylającego uchwały zaskarżone przez powódkę była pozbawiona uzasadnionych podstaw i podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.